

PROIECT DIDACTIC

Data: decembrie 2021

Clasa: a XI-a

Disciplina: Limba și literatura română

Profesor: Dumitru Adriana

Subiectul lecției: Feminitate și masculinitate în nuvela *Alexandru Lăpușneanul* de Costache Negruzzi

Tipul lecției: predare

Valori și atitudini:

1. Cultivarea plăcerii de a citi, a gustului estetic în domeniul literaturii.
2. Stimularea gândirii autonome, reflexive și critice prin lectura textelor.
3. Cultivarea sensibilității prin receptarea operei literare.
4. Formarea unor reprezentări culturale privind evoluția și valorile literaturii române.

Obiective operaționale : La sfârșitul lecției elevii vor fi capabili:

- O1. să definească termenii de *masculinitate* și *feminitate*;
- O2. să recunoască stereotipurile de gen asociate masculinității și feminității;
- O3. să discute modul în care masculinitatea și feminitatea se manifestă în literatură;
- O4. să dezvolte o opinie critică asupra reprezentării masculinității și feminității în literatura română.

Metode de învățare: lectura, conversația euristică, explicația, problematizarea, exercițiul, metoda cubului

Modalități de evaluare: observarea sistematică a elevilor prin discuții, fișe de lucru, exerciții

Mijloace didactice: fișe de lucru, prezentare power-point

Forme de organizare : activitate frontală, activitate individuală, activitate pe grupe

Bibliografie:

Dragomir, Otilia, Miroiu, Mihaela, *Lexicon feminist*, Editura Polirom, Iași, 2002

Negruzzi, Costache, *Alexandru Lăpușneanul*, Editura Herra, București, 2010

Scenariul didactic

Nr. crt.	Etapele lecției	Ob. op.	Timp min	Activitatea profesorului/ elevului	Metode și procedee	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	Evaluare
1	2	3	4	5	7	8	9	10
1.	<i>Momentul organizatoric</i>		2 min	<ul style="list-style-type: none"> • Salutul • Notarea absențelor • Pregătirea pentru începerea orei: Profesorul va avea grijă ca elevii să-și pregătească materialele necesare orei de Limba și literatura română. Profesorul va asigura liniștea și disciplina clasei pentru o mai bună desfășurare a activității didactice.			Activitate frontală	

					Conversația			
2.	<i>Captarea atenției</i>	O1	3 min	Profesorul propune elevilor două imagini diferite – una cu o femeie, cealaltă cu un bărbat, provocând o discuție despre ce înseamnă <i>a fi masculin/feminin</i> .	Conversația Explicația	Tabla Creta	Activitate frontală	Aprecieri verbale

3.	<i>Anunțarea subiectului și a obiectivelor pentru atingerea competențelor</i>	O1 O2 O3	2 min	Profesorul va cere elevilor să noteze și va nota și el pe tablă titlul lecției de predat - <i>Masculinitate și feminitate în nunvela Alexandru Lăpușneanul de Costache Negruzzi</i> . Elevii notează titlul în caiet. Profesorul precizează obiectivele urmărite pe parcursul orei: definirea celor două concepte, stabilirea trăsăturilor asociate fiecăruia dintre cei doi termeni, literatura ca spațiu care generează și susține stereotipurile de gen, aplicarea stereotipurilor de gen în nuvela lui Costache Negruzzi, <i>Alexandru Lăpușneanul</i> .	Expunerea		Activitate frontală	
4	<i>Dirijarea procesului de învățare</i>	O2 O3	33 min	Profesorul, printr-un material power-point, dirijează procesul de învățare, definind conceptele de masculinitate și feminitate, dar și stabilind stereotipurile de gen asociate lor. Profesorul invită elevii la o abordare diferită a nuvelei lui C. Negruzzi, prin grila studiilor de gen. În acest sens, împarte elevii clasei în patru grupe și, prin metoda cubului, le propune discutarea câtorva secvențe din nuvela <i>Alexandru Lăpușneanul</i> . Astfel, ca sarcini de lucru sunt menționate: <ul style="list-style-type: none"> • Describe vestimentația și apariția doamnei Ruxanda, conform stereotipului de gen 	Lectura Metoda cubului Exercițiul	Tabla Fișa 1	Activitate frontală Activitate individuală Activitate pe grupe	

		O4		<ul style="list-style-type: none"> • Compară atitudinea lui Alexandru Lăpușneanul cu atitudinea Ruxandei din punctul de vedere al tiparului masculin/feminin • Asociază elemente care corespund rolului femeii în contextul Moldovei secolului al XVI-lea • Analizează comportamentul lui Alexandru Lăpușneanul, conform stereotipului masculin <p>După ce elevii editează răspunsuri la întrebările solicitate, profesorul (ajutat de două imagini cu personajele Alexandru Lăpușnesnu și Ruxanda) se adresează întregii clase cu următoarele probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aplică semnificația masculinității și feminității din nuvelă în reprezentările grafice ale celor două personaje • Argumentează valabilitatea/ nevalabilitatea masculinității/ feminității în societatea actuală 	Conversația	<p>Fișa 2</p> <p>Fișa 3</p> <p>Fișa 4</p> <p>Prezentarea power-point</p>		
5.	<i>Realizarea feedback-ului</i>	O4	5 min	Prin întrebări, profesorul va conchide noțiunile esențiale despre masculinitatea/ feminitate și stereotipuri de gen.	Conversația		Activitate frontală	Aprecieri

								verbale
6.	<i>Asigurarea retenției și a transferului</i>	O4	3 min	Elevii vor primi tema pentru acasă: realizarea unui eseu de 150-300 de cuvinte având ca subiect <i>Masculinitate și feminitate într-un text literar studiat.</i>	Expunere		Activitate frontală	
7.	<i>Aprecieri finale</i>		2 min	Se vor face aprecieri generale și individuale, pozitive atât pe parcursul lecției, cât și la sfârșitul acesteia.	Expunere		Activitate frontală	Aprecieri verbale Notarea elevilor care au participat activ la oră

Fișa 1

1. Descrie vestimentația și apariția doamnei Ruxanda, conform stereotipului de gen:

" Acum numai Ruxanda rămăsese din familia lui Petru Rareș și pre dânsa boierii ucigași o hotărâseră a fi soție un oarecărui numit Jolde, pre care ei îl alesesără de domn. Dar Lăpușneanul, ales de boierii pribegi, întâmpinând pre Joldea, îl birui și prinzându-l îi tăie nasul și-l dete la călugărie; și ca să tragă inimile norodului în care via încă pomenirea lui Rareș, se însură și luă el pre fiica lui. Astfel gingașa Ruxanda (...) când intră în sală, era îmbrăcată cu toată pompa cuvenită unii soții, fiice și surori de domn. Peste zobonul de stofa aurita, purta un benișel de felendreș albastru blănit cu samur, a căruia mânice atârnavu dinapoi; era încinsă cu un colan de aur, ce se închia cu mari pafale de matostat, împregiurate cu petre scumpe; iar pe grumazii ei atârna o salbă de multe șiruri de mărgăritar. Șlicul de samur, pus cam într-o parte, era împodobit cu un surguci alb și sprijinit cu o floare mare de smaragde. Părul ei, dupa moda de atuncea, se împărțea despletit pe umerii și spatele sale. Figura ei avea acea frumuseță care făcea odinioară vestite pre femeile României și care se găseste rar acum, degenerând cu amestecul națiilor străine. Ea însă era tristă și tânjitoare, ca floarea espusă arșiții soarelui, ce nu are nimica s-o umbrească. Ea văzuse murind pre părinții săi, privise pre un frate lepadându-și relegea și pre celalalt ucis; și mai întâi hotarătă de obștie a fi soția lui Jolde (pre care nici îl știa), acum fusese silită de aceeași obștie, care dipoza de inima ei fără a o mai întreba, a da mâna lui Alexandru-vodă, pre care cinstindu-l și supuindu-i-se ca unui barbat, ar fi voit să-l iubească, daca ar fi aflat în el cât de puțină simțire omenească."

(C. Negruzzi - *Alexandru Lăpușneanul*)

Fișa 2

1. Compară atitudinea lui Alexandru Lăpușneanul cu atitudinea Ruxandei din punctul de vedere al tiparului masculin/feminin:

"Apropiindu-se, se plecă și-i sărută mâna. Lăpușneanul o apucă de mijloc, și rădicând-o ca pre o pană, o puse pe genunchii săi.

— Ce veste, frumoasa mea doamnă? zise el sărutând-o pre frunte; ce pricină te face astăzi, când nu-i sărbătoare, a-ți lăsa fusele? Cine te-au trezit așa de dimineață?

— Lacrimilor jupâneselor văduve care se varsă la ușa mea și care strigă răsplătire la domnul Hristos și la sfânta născătoare, pentru sângele care verși.

Lăpușneanul, posomorându-se, desfăcu brațele; Ruxanda căzu la picioarele lui.

— O, bunul meu domn! viteazul meu soț! urmă ea, destul! Ajungă atâta sânge vărsat, atâte văduvii, atâta sărimani! Gândește că măria-ta ești prea puternic și că niște săraci boieri nu-ți pot strica. Ce-ți lipsește măriei-tale! N-ai cu nime război; țara este liniștită și supusă. Eu, Dumnezeu știe! cât te iubesc! și copiii măriei-tale sunt frumoși și tineri. Judecă că după viață este și moarte și că măria-ta ești muritor și ai să dai seamă! Pentru că, cu monăstirile nu se răscumpără sângele, ci mai ales ispitești și înfrunți pre Dumnezeu, socotind că făcând biserci îl poți împăca, și...

— Muiere nesocotită! strigă Lăpușneanul sărind drept în picioare și mâna lui, prin deprindere, se răzâma pe junghiul din cingătoarea sa; dar îndată, stăpânindu-se, se plecă și, rădicând pre Ruxanda de jos:

— Doamna mea! îi zise, să nu-ți mai scape din gură astfel de vorbe nebune, că, zău, nu știu ce se poate întâmpla. Mulțamește sfântului mare mucenic Dimitrie izvorătorul de mir, a cărui hram se prăznuiește la biserica ce noi i-am făcut la Pângărați, că ne-au oprit de a face un păcat, aducându-ne aminte că ești mama copiilor noștri."

(C. Negruzzi - *Alexandru Lăpușneanul*)

Fișa 3

1. Asociază elemente care corespund rolului femeii în contextul Moldovei secolului al XVI-lea:

a." — Și ce vrei? întrebă Lăpușneanul zîmbind.

— Vreau să nu mai verși sânge, să încetezi cu omorul, să nu mai văd capete tăiete, să sare inima din mine.

— Îți făgăduiesc că de poimîne nu vei mai vedea, răspunse Alexandru-vodă; și mâne îți voi da un leac de frică.

— Cum? ce vrei să zici?

— Mâne vei vedea. Acum, dragă doamnă, du-te de-ți vezi copiii și caută de casă cum se cuvine unei bune gospodine și pune la cale să ne gătească un ospăț, căci mâne dau masă mare boierilor.

Doamna Ruxanda ieși după ce iarăși îi sărută mâna."

b. " De la începutul tragediei acestia, doamna Ruxanda, neștiind nimic de cele ce se petrecea, era îngrijită. Ea nu putea afla pricina zgomotului ce auzise, căci, după obiceiul vremii de atunci, femeile nu ieșeau din apartamentul lor și slujnicele nu puteau risca în mijlocul unei oștimi ce nu cunoștea ce este disciplina. Una din ele, mai îndrăzneată, ieșind, auzise vorbă că este zurba asupra lui vodă și adusese această veste stăpânei sale.

Buna doamnă, temându-se de furia norodului, era spăriată, și când a intrat Alexandru, a găsit-o rugându-se dinaintea icoanei, având copiii pe lângă dânsa."

(C. Negruzzi - *Alexandru Lăpușneanul*)

Fișa 4

1. Analizează comportamentul lui Alexandru Lăpușneanul, conform stereotipului masculin:

" Apropiindu-se de Alexandru-vodă, se închină până la pământ, fără a-i săruta poala după obicei.

— Bine-ați venit, boieri! zise acesta silindu-se a zâmbi.

— Să fii m[ăria]-ta sănătos, răspunseră boierii.

— Am auzit, urmă Alexandru, de bântuirile țării și am venit s-o mântui; știu că țara m-așteaptă cu bucurie.

— Să nu bănuiești, măria-ta, zise Moțoc, țara este liniștită și poate că măria-ta ai auzit lucrurile precum nu sunt; căci așa este obiceiul norodului nostru, să facă din țânțar armăsar. Pentru aceea obștia ne-au trimis pre noi să-ți spunem că norodul nu te vrea, nici te iubește și m.ta să te întorci înapoi ca...

— Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau, răspunse Lăpușneanul, a căruia ochi scântieră ca un fulger, și dacă voi nu mă iubiți, eu vă iubesc pre voi și voi merge ori cu voia, ori fără voia voastră. Să mă-ntorc? Mai degrabă-și va întoarce Dunărea cursul îndărăpt. A! Nu mă vrea țara? Nu mă vreți voi, cum înțăleg?

— Solului nu i se taie capul, zise Spancioc; noi suntem datori a-ți spune adevărul. Boierii sunt hotărâți a pribegi la unguri, la leși și la munteni, pe unde au toți rude și prieteni. Vor veni cu oști streine și vai de biata țară când vom avea războaie între noi și poate și mărici-tale nu-i va fi bine, pentru că domnul Tomșa...

— Tomșa! El te-au învățat a vorbi cu atâta dârzenie? Nu știu cine mă oprește să nu-ți sfârm măselele din gură cu buzduganul acesta, zise apucând măciuca de arme din mâna lui Bogdan. Ticălosul acel de Tomșa v-au învățat...?"

(C. Negruzzi - *Alexandru Lăpușneanul*)